

Nr. A83/027

10 juni 1983

CONFERENTIE SOVJETWETENSCHAPPERS OVER VREDE EN ONTWAPENING

In Moskou is van 17 tot 19 mei een conferentie gehouden van "Wetenschappers voor de Redding van de Mensheid van het Gevaar van een Atoomoorlog, voor Ontwapening en Vrede". Aan deze bijeenkomst werd deelgenomen door 500 Sovjetrussische wetenschappers en door 50 gasten uit zowel "socialistische" als "kapitalistische" landen. Onder deze laatste categorie bevonden zich bekende persoonlijkheden als de voormalige Navo-generaal en Italiaans senator , de voorzitter van de Internationale Pugwash-beweging *) en de Amerikaan , een van de twee co-presidenten van de beweging "International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)" **). Nederland was op deze conferentie vertegenwoordigd in de persoon van de Tilburgse huisarts als afgevaardigde van de Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie. is tevens voorzitter van het organisatiecomité van het 3e IPPNW-congres, dat medio juni 1983 in Nederland zal plaatsvinden.

Comité van Sovjetwetenschappers opgericht

Deze conferentie in Moskou was georganiseerd door de Sovjetacademie van Wetenschappen en was op 4 maart j.l. door een van haar vice-presidenten, , aangekondigd tijdens een bijeenkomst van de Wetenschappelijke Raad voor Onderzoek van de Problemen inzake Vrede en Ontwapening.

-
- *) De Pugwashbeweging is een in 1957 in Canada opgerichte vredesbeweging van wetenschappers. Er bestaan nationale Pugwashbewegingen in Oost en West.
  - **) De IPPNW is een in 1980 op initiatief van de cardioloog opgerichte internationale organisatie voor samenwerking van artsen ter voorkoming van een kernoorlog. De formele oprichting vond plaats in Genève tijdens een ontmoeting van Russische en Amerikaanse wetenschappers; zie SBP-FOCUS nr. A83/009 d.d. 12 april 1983.

ning *).

had het toen weliswaar over een conferentie met als motto "Sovjetrussische Wetenschappers in de strijd voor de Vrede en voor Verhinderling van een Kernwapenoorlog", maar moet de bijeenkomst van 17 mei hebben bedoeld. Immers, deze conferentie werd op 19 mei besloten met o.m. de oprichting van een "Comité van Sovjetwetenschappers voor de Verdediging van de Vrede en tegen een Kernwapenoorlog", een benaming die vrijwel identiek is aan die welke door was gehanteerd. Terzijde zij opgemerkt dat laatstgenoemde aan het hoofd van dit nieuwe comité werd geplaatst.

Het Comité van Sovjetwetenschappers, waarvan overigens de samenstelling nog niet bekend is, zal gelet op de in de naam tot uitdrukking komende taakstelling vooral in westerse wetenschappelijke kringen aandacht proberen te krijgen voor het Sovjetrussische vredesstreven en de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten. Dit betekent niet dat de activiteiten van de nieuwe organisatie tot deze kringen beperkt zullen blijven. In het verleden is immers vaker gebleken dat de kwalificatie "wetenschappelijk" een organisatie ook in andere kringen goede mogelijkheden geeft om aandacht te krijgen voor de door haar uit te dragen opvattingen, omdat "wetenschappelijk" vaak als synoniem wordt ervaren met "objectief".

De oprichting van dit Sovjetcomité voor Wetenschappers sluit geheel aan bij een idee, dat in februari 1981 tijdens het 26e CPSU-congres werd ontwikkeld door toenmalig partijleider . Deze riep toen op om te komen tot samenwerking van wetenschappers, welke zou moeten uitmonden in een uit "de meest eminente wetenschappers uit verschillende landen" samengesteld en "gezaghebbend internationaal comité dat de ... noodzaak moet duidelijk maken van het voorkomen van een nucleaire catastrofe".

---

*) Waarschijnlijk ging het om de jaarvergadering van deze Wetenschappelijke Raad voor "Vredesonderzoek", die in 1979 door de Academie van Wetenschappen samen met het Sovjetvredescomité en het Staatscomité voor Wetenschap en Techniek (GKNT) was opgericht als een nieuw beïnvloedings- (en mogelijk ook inlichtingen-) apparaat. Voor meer en gedetailleerde informatie over deze Wetenschappelijke Raad wordt verwezen naar SBP-FOCUS nr. A82/003 d.d. 1 maart 1982.

Het is mogelijk dat Moskou met de oprichting van dit nieuwe comité een organisatie heeft willen stichten, die zich anders dan de totnutoe bestaande "beïnvloedingsorganen" met een wetenschappelijk karakter (bv. het Sovjetcomité van Artsen ter Voorkoming van een Kernoorlog en de Wetenschappelijke Raad voor Vredesonderzoek) niet in eerste instantie richt op bepaalde categorieën wetenschappers maar op de wetenschappelijke wereld in het algemeen. Dat zal echter pas duidelijk kunnen worden als er meer bekend is over het Comité, over de activiteit die het zal ontplooiën en over de personen die erbij zijn aangesloten.

Een rede van _____ : een program voor het nieuwe Comité

De conferentie van de 500 Sovjetwetenschappers en hun buitenlandse gasten werd voorgezeten door een presidium bestaande uit bestuursleden van "de Sovjetacademie van Wetenschappen, vooraanstaande buitenlandse geleerden en leiders van de Pugwashbeweging". De belangrijkste toespraak werd echter gehouden door een politiek zwaargewicht, n.l. _____, plv. CPSU-Politburolid, CC-secretaris en hoofd van de CC-Afdeling Buitenland.

_____, die ook lid is van de Sovjetacademie van Wetenschappen, onderstreepte dat in de huidige tijdspanne "op het internationale vlak niets belangrijker is voor onze partij, voor de Sovjetstaat en alle volkeren van de wereld" dan "het veiligstellen van de vrede en het voorkomen van een nucleaire catastrofe". Daarvoor is het nodig dat "de meest brede volksmassa's een diepgaand begrip hebben van de aard en de dimensies van de oorlogsdreiging en een duidelijk inzicht in waar die vandaan komt". Elders in zijn toespraak bleek welke krachten hij op het oog had, toen hij namelijk sprak over "militair-industriële monopolies" en over "agressieve kringen van het Amerikaanse en Navo-imperialisme".

Wetenschappers - aldus _____ - kunnen bij de noodzakelijke bewustwording van de massa's zowel nationaal als internationaal een wezenlijke rol spelen en "door hun kennis, ervaring en wetenschappelijke autoriteit ... een substantiële bijdrage leveren aan de redding van de mensheid van een nucleaire catastrofe".

In dit verband refereerde hij aan de "traditionele internationale wetenschappelijke organisaties ... (als) de Pugwashbeweging en de World Federation of

Scientific Workers" *), die gedurende een aantal decades nuttig werk hebben gedaan in het belang van de vrede en de ontwapening" en waarbij "zich nieuwe internationale organisaties hebben gevoegd als de beweging International Physicians for the Prevention of Nuclear War". De huidige positie van de vredesbeweging is - aldus - in hoge mate te danken aan de actieve participatie vanuit de wetenschappelijke wereld. Over de Sovjetrussische wetenschappers in het bijzonder stelde hij dat deze zich zeer betrokken voelen bij de strijd voor de vrede en actief deelnemen aan de Sovjetrussische en internationale "vredesbewegingen". Maar toch zullen zij hun inspanningen nog moeten vergroten.

Op de eerste plaats is dat nodig - aldus - als het gaat om de verduidelijking van de ernstige gevolgen van een kernoorlog en om de ontmaskering van concepten als een "beperkte" of "langdurige" nucleaire oorlog, die "door extremistische imperialistische kringen worden aangehangen". De "wetenschappelijke onjuistheid" en de gevaren van deze opvattingen moeten daarbij worden aangetoond.

noemde het verder essentieel om "de trucs en de listen van de vijanden van ontwapening en van nucleaire oorlogshitsers bloot te leggen" en de mensheid "de essentie te laten zien van speculaties over 'nul-opties' en 'interim-oplossingen' m.b.t. nucleaire wapens voor de middellange afstand". Als derde noemde hij het een taak voor de Sovjetwetenschappers om "ten strijde te trekken tegen pogingen om de anti-oorlogsbeweging te splijten en te verzwakken door het daarin binnensluizen van alle mogelijke valse politieke doctrines", zoals die "van de 'gelijke schuld' van de Navo en het Warschau-pact voor de verslechtering van de internationale situatie", en de opvatting dat de vredesbeweging een houding van "equidistantie" moet innemen t.o.v. de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten. "Speciale aandacht moet geschonken worden aan het ontmaskeren van de pseudo-wetenschappelijke research inzake de 'militaire dreiging' van de Sovjet-Unie, die door het Pentagon met opzet wordt gebruikt om de anti-oorlogsbeweging te ondermijnen".

Op de vierde plaats moeten er - aldus - "energieke pogingen onder-

---

*) De World Federation of Scientific Workers (WFSW) is een in 1946 opgerichte klassieke internationale communistische mantelorganisatie, die niet-communistische en communistische wetenschappers in zich verenigt. De organisatie heeft haar hoofdzetels in London en Parijs en wordt geleid door een Franse voorzitter en een Franse secretaris-generaal.

nomen worden om de barrières te slechten, die vijanden van de vrede opwerpen op het pad van een vruchtbare internationale samenwerking op economisch en cultureel terrein". Met name noemde hij het "de plicht van wetenschappers een krachtig neen te laten horen tegen een politiek van sancties en boycots. Speciaal geldt dit voor het terrein van de internationale wetenschappelijke samenwerking".

Uit de formuleringen van _____ valt iets te construeren wat als een programma voor het nieuwe "Comité van Sovjetwetenschappers voor de Verdediging van de Vrede en tegen een Kernwapenwedloop" zou kunnen gelden.

Voorlichting over de gevolgen van een kernwapenoorlog, het zich afzetten tegen de "nul-optie" en andere, "interim-oplossingen" voor de kernwapenproblematiek m.b.t. de middellange afstand, het voorkomen van splitsingen binnen de internationale vredesbeweging en het streven naar hernieuwde internationale samenwerking op economisch, cultureel en wetenschappelijk terrein zijn daarbij geen van alle duidelijk nieuwe actiepunten. Uitspraken daarover zijn echter totnutoe meer uit de politiek dan uit de wetenschappelijke hoek gekomen, met uitzondering dan van het eerste actiegebied. Juist op dat terrein, de voorlichting over de gevolgen van een kernoorlog, zijn het meer de "wetenschappelijke organisaties" geweest, m.n. die op medisch terrein, die van zich hebben laten horen.

Met het Comité van Sovjetwetenschappers lijkt dus opnieuw een "niet-politieke" organisatie te zijn gecreëerd, die zich zal inzetten voor de realisering van uitgesproken politieke doeleinden. Daarbij kan het "wetenschappelijke" karakter van de organisatie een nuttige bijdrage leveren.

Er hoeft geen twijfel over te bestaan dat het nieuwe comité met uitdrukkelijke toestemming van de CPSU van de grond is gekomen. Het optreden van plv. Politburolid en CC-secretaris _____ alleen al is daarvoor voldoende bewijs.

Een appèl tot internationale samenwerking

De conferentie van "Sovjetwetenschappers voor de Redding van de Mensheid van het Gevaar van een Atoomoorlog, voor Ontwapening en Vrede" werd behalve door _____ uiteraard ook door andere deelnemers toegesproken. De meesten van hen, o.w. ook buitenlandse deelnemers, kwamen in hun bijdragen niet verder dan onderwerpen als "de medische aspecten van een nucleaire catastrofe" of "de dreiging van een thermonucleaire oorlog". Dat geldt echter niet voor voorzitter _____ van de Sovjetacademie van Wetenschappen, die

in zijn toespraak aan het begin van de bijeenkomst stelde dat "als de mensheid zich in haar acties verenigt, als de wetenschappers van alle landen gezamenlijk handelen" een kernwapenoorlog voorkomen kan worden. Vandaar ook zijn oproep om "een wereldbeweging tegen de atoomoorlog" in het leven te roepen, een uitspraak die impliciet werd ondersteund door , voorzitter van de Pugwashbeweging, toen zij zich voorstander verklaarde van een gezamenlijke actie tegen de nucleaire dreiging, ondanks verschillen in politieke inzichten.

Een dergelijke oproep tot gezamenlijke inspanning is ook terug te vinden in het appèl aan "wetenschappers van de hele wereld", dat aan het einde van de conferentie openbaar werd gemaakt. Het valt derhalve te verwachten dat in de nabije toekomst het nieuwe Comité van Sovjetwetenschappers initiatieven zal nemen in de richting van een dergelijke internationale samenwerking. Voorlopig misschien eerst op bilaterale basis en later - als de tijd daarvoor rijp is - op multilaterale leest. Mogelijk door middel van internationale conferenties of door de oprichting van een nieuwe internationale organisatie zal men daarvoor wetenschappers uit alle delen van de wereld, maar vooral uit westerse landen trachten te interesseren.